

جزایر ایرانی و منافع روسی

چگونه همکاری تجاری با امارات سیاست خارجی مسکو را شکل داده است؟

شیلا سیف‌الدینی

دکتری روابط بین‌الملل

پس از حمایت روسیه از بیانیه ضدایرانی امارات در قضیه جزایر سه‌گانه، بسیاری از تحلیلیگران ضمن اشاره به حافظه تاریخی بدی که مردم ایران از روس‌ها در ادوار مختلف تاریخ از ماجرای آذربایجان تا تحریم نفتی مصدق و جنگ ایران و عراق و حمایت روسیه از یک طرف جنگ‌وسیاست‌های ضدبرجامی و... داشتند، به‌عکس‌العمل کنونی روسیه‌واکش‌نشان دادندوتاختند.

اما ضمن پذیرفتن واقعیت‌ها وسوابق تاریخی و بر حذر داشتن تصمیم‌گیرندگان سیاسی کشور از به‌یک‌قطب‌ایوختن و پرهیز از عدم موازنه در روابط بین‌الملل، اگر بپذیریم منافع و شرایط سیال بین‌المللی نقش اساسی‌وپررنگی در روابط بین کشورها ایفا می‌کند، آنچه که باعث روابط محکم‌تری بین روسیه و اعراب و همصدایی این کشور با امارات در مورد جزایر سه‌گانه‌وعلیه‌ایران می‌شود، نه‌دشمنی با ایران، بلکه‌منافع تجاری و خصوصاً نفتی وپولی است که بسیاری از تحلیلیگران از آن غفلت‌ورزیده‌اند.

پس از جنگ اوکراین و تحریم‌های روسیه نیاز این کشور به دور زدن تحریم و فروش نفت خود افزایش یافته‌و بدیهی است با امارات روابط گرم‌تری برای فروش نفت و صادرات طلا و کسب ثروت داشته

نگاه تحلیلیگر / ۲

از گزینش تا اختلاس

ریشه بروز تخلفات در اقتصاد دولتی است

مسعود نصیری

فعال فرهنگی

هر بار که خبر اختلاسی منتشر می‌شود، این سوال شکل می‌گیرد که زمینه بروز چنین تخلفات و سوء‌استفاده‌هایی در سیستم اقتصادی چیست؟ هرکس که در زندگی خود یک بار در آزمون و مصاحبه استخدامی شرکت کرده باشند، می‌داند که سخت‌ترین گزینش‌های اعتقادی و بزرگ‌ترین فیلترهای راستی‌آزمایی مربوط به سیستم اداری و استخدامی کشور ماست؛ اما چه می‌شود که بزرگ‌ترین اختلاس‌های اقتصادی نیز مربوط به کشور ماست؟ در واقع، افرادی بدنه مجموعه دولت را تشکیل می‌دهند، در هنگام ورود مشکلی ندارند؛ اما وقتی وارد مجموعه‌ای دولتی می‌شوند به‌خبره‌های سوء‌استفاده اقتصادی ازبخش دولتی پی می‌برند و در این شرایط، دیگر اعتقادات و شرعیاتی که هنگام استخدام از آنها پرسیده شده، تضمین خودداری آنان از سوء‌استفاده از حفره‌های سیستم نیست. جالب اینجاست که در هر دولتی یک یا چند مورد اختلاس کلان رخ داده که معلوم می‌شود علت اختلاس، گرایش‌ها رویکردهای مسئولان دولت هم نیست؛ بلکه سیستم اقتصادی کشور دچار اختلال‌هایی است که اجازه اختلاس به افراد یا وابستگان هر گزینشی رامی‌دهد. اینجاست که می‌توان گفت گزینش استخدامی افراد نمی‌تواند تعهدی بر اختلاس‌گر نرشدن افراد در بدنه دولت باشد. در فساد اخیر جای دیش ثبت سفارش این شرکت برای جای درجه یک هندی بوده، اما جای درجه دو کنیایی وارد کرده که اختلاف قیمت آن برای هر کیلوگرم به ۱۲ دلار می‌رسیده؛ سپس جای نامرغوبی که به قیمت ۲۴ دلار در هر کیلوگرم خریداری شده، در بازار به قیمت ۱۴ دلار به فروش می‌رسیده است. جالب آنکه مجموعه‌ای متشکل از سازمان استاندارد، گمرک و حتی وزارتخانه‌هایی چون جهاد کشاورزی و سازمان غذا و دارو نیز کیفیت جای وارداتی‌ای را تأیید کرده‌اند. آیا آن افرادی که مسئول تأیید کیفیت جای در جهاد کشاورزی و سازمان غذا و دارو و گمرک و سازمان استاندارد بوده‌اند، برای استخدام گزینش نشده‌اند؟ اینجاست که سوالی دیگر ایجاد می‌شود که در این اختلاس‌ها یا افراد در سازمان‌ها و ارگان‌ها تأمین مالی می‌شوند یا تهدید جانی و شغلی که باید شرکت ما و کیفیت محصول ما (در اینجا جای) را و نیازندندی ما به ارز دولتی و نیمایی را تأیید کنید. چرا دولت باید مبلغ یک میلیارد و چهارصد و هفتاد و دومیلیون دلار ارز دولتی به شرکتی کمک کند؟

درست است که آن شخص مورد نظر، دولت نیست و بخش خصوصی محسوب می‌شود، ولی یک شرکت تشکیل می‌شود و همه متخلفان در آن شریک می‌شوند یعنی احتیاج به ابزاری دارد که بعضی از آن در اختیار واردکننده جای است و بعضی در اختیار شخصی در گمرک، در بانک مرکزی، در بخش ثبت سفارش وزارت صمت و جهاد است- بنابراین برای خروجی این فساد، باید این حلقه در جاهای مختلف به درستی شکل بگیرد. اما وقتی پای صحبت با اخلاص گران اقتصادی می‌نشینیم، می‌گویند ما برای دولت و دور زدن تحریم‌ها تجارت اقتصادی کردیم، ما کارآفرین بودیم و اصطلاحاً فاینانس (وام از شرکت‌های خارجی) دریافت کرده‌ایم. اما سوال ما از این اختلاس‌گران محترم که روزگاری معتبر بودند این است که آیا شما برای دور زدن تحریم‌ها و ورود کالا و خدمات به داخل کشور از منابع اختصاصی خویش استفاده کرده‌اید یا وام چند هزار

باشد. حجم مبادلات تجاری گویای همین واقعیت است. در ۹ ماه اول سال ۲۰۲۳ حجم تجارت این دو کشور بالغ بر ۸ میلیارد دلار بوده است و در مقایسه با مبادلات تجاری روسیه با ایران که حدود ۷/۱ میلیارد دلار در همین سال بوده، حجم بسیار قابل توجهی است و مقایسه این دو رقم گویای‌پذیرش واقعیتی اجتناب‌ناپذیر به‌نام منافع تجاری و نیاز دو کشور برای تأمین این منافع است.

بسیاری از ثروتمندان روسیه‌و یا الیگارش‌های روسی مقیم امارات، به‌نام اشخاص حقیقی و حقوقی و با شرکت‌های خصوصی در حال فروش نفت و فرآورده‌های آن به امارات هستند و بندر فجیره در دومی پذیرای نفت صادراتی روسیه و ترانزیت و صادرات آن به آسیا و آمریکای جنوبی و آفریقااست، رشد چشمگیر واردات طلا از روسیه به امارات با پیشی گرفتن از کشور آفریقایی مالی، عددی بالای چهار تن در سال ۲۰۲۲ در مقایسه با سال ۲۰۲۱ که سه تن بود را نشان می‌دهد.

امارات با توجه به اهداف اقتصادی خود و موازنه با غرب، و روسیه با توجه به تحریم‌های غرب و موانع فروش نفت و نیارهای اقتصادی و منافع خود به گسترش حجم مبادلات تجاری خود اندیشیده‌اند. بنابراین، پشتیبانی روسیه از بیانیه ضدایرانی امارات نه از سر دشمنی با ایران بلکه با توجه به حجم تجارت چهاربرابری روسیه و امارات به نسبت روسیه و ایران و تجارت گسترده نفت، انگیزه‌های روسیه از این حمایت را بیشتر روشن می‌سازد. رفتار روسیه مانند اکثر کشورها در چارچوب اصل ناپایداری دشمنی‌هاودوستی‌هاوپایداری منافع‌ملی در روابط بین‌الملل قابل تعریف است.

۲

تیتریک

HEADLINE ONE

لایحه حجاب

دوباره برگشت خورد

محسن صالحی‌خواه

گزارشگر هم‌میهن

لایحه عفاف و حجاب برای دومین بار توسط شورای نگهبان برای رفع ایرادات و ابهامات به مجلس بازگردانده شد. بازگشت این لایحه به مجلس را سخنگوی شورای نگهبان اعلام کرده است؛ لایحه‌ای که از همان روزهای نخست طرح، بررسی اش در کمیسیون‌ها و در نهایت اصل ۸۵ شدن آن و در نهایت تصویب در مجلس و حتی در زمان بررسی در شورای نگهبان حواشی زیادی را به همراه داشته است. گویی این لایحه ابزاری شده تا هزار چنگدگاهی افکار عمومی با آن سرگرم شوند. در خبر منتشرشده در پایگاه اطلاع‌رسانی شورای نگهبان درباره دلایل بازگشت دوباره لایحه حجاب به مجلس آمده است: «شورای نگهبان نسبت به لایحه حمایت از خانواده از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب در مرحله قبل ایرادات و ابهامات متعددی را داشت که مجلس در جلسات خود این موارد را اصلاح کرد و ما مجدداً این لایحه را در دستور کار شورای نگهبان قرار دادیم و با بررسی‌های به‌عمل آمده مشخص شد، بسیاری از ایرادات و ابهامات برطرف شده است. با این حال هنوز بر برخی ایرادات و ابهامات وارده به این لایحه پایرجاست. به همین خاطر بار دیگر لایحه را برای اصلاح موارد باقی مانده به مجلس ارجاع دادیم. هر زمان که مجلس همین ایرادات و ابهامات باقی مانده را اصلاح کند ما نیز لایحه اصلاح‌شده را مجدداً بررسی ونظر نهایی شورای نگهبان را اعلام خواهیم کرد.»
موضوع لایحه حجاب پیش از آنکه وارد مجلس شورای اسلامی شود، چشم‌های زیادی را به خود دوخته بود؛ لایحه‌ای که چند قدم تا تبدیل شدن به قانون فاصله دارد و شواهد نشان می‌دهد اراده‌ای قوی برای به سرانجام رسیدن آن وجود دارد. این لایحه از ابتدا درگیر حواشی بود و موافقان و مخالفان خود را خیلی زود شناخت. مخالفان بر این باورند که تصویب چنین لایحه‌ای در مجلس و تبدیل آن به قانون، درگیری‌های فراوانی را در جامعه رقم خواهد زد. همچنین طیف مخالفان دلایل مختلف فقهی و حقوقی نیز برای اثبات اشتباه بودن این لایحه ارائه می‌کنند. از سوی دیگر، موافقان این لایحه چه در ساختار قدرت و چه در میان مردم بر ضرورت اجبار حجاب شرعی در کشور پافشاری می‌کنندو تصویب چنین لایحه‌ای را نه‌تنها مطلوب که وظیفه ساختار سیاسی کشور می‌دانند. محسن برهانی، وکیل دادگستری در میزگردی که مهر ۱۴۰۲ در روزنامه هم‌میهن برگزار شد، به ایرادات این لایحه پرداخت. یکی از ایرادات آقای برهانی به این لایحه، فاصله داشتن آن با ادبیات حقوقی بود. برهانی در آن گفت‌وگو مطرح کرد: «نکات عجیبی در این قانون وجود دارد و شما هم می‌رسید که آیا متن حقوقی هست یا نیست، مثلاً ماده یک این قانون درباره خانواده و برهنگی و اینها صحبت می‌کند. درباره برهم‌زدن آرایش زن و مرد در جامعه و گسترش طلاق و کاهش ارزش خانواده و بعد می‌گوید این نقض بند ۷ اصل سوم قانون اساسی است. این در حالی است که اصل سوم قانون اساسی می‌گوید دولت جمهوری اسلامی موظف است برای نیل به اهداف مذکور در این اصل همه امکانات خود را برای امور زیر به کار بگیرد که بند هفتم بر تأمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی در حدود قانون تأکید کرده است. یعنی این قانون حجاب آمده است تا آزادی‌های سیاسی و اجتماعی ما را افزایش دهد؟

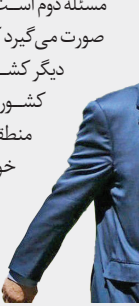
واکنش عیسی کلانتری به اظهار نظر وزیر کشور درباره بحران خزر:

هیچ نوع دیپلماسی آبی در ایران وجود ندارد

و خاک به هوا بلند می‌شود. در محیط‌های تالابی علاوه بر خاک، نمک هم به هوا بلند می‌شود. هر چقدر دریای خزر عقب‌نشینی کند به دلیل بستر شورى که دارد ترکیبی از خاک و نمک به هوا بلند می‌شود و ذرات کمتر از ۱۰ و ۵/۲ میکرون می‌تواند وضعیت خطرناکی برای سلامتی جانداران - انسان، حیوان و گیاهان - به وجود بیاورد و حتی فتوسنتز را هم با مشکل روبه‌رو کند.

▼ **لزوم همکاری کشورها در شرایط بحرانی**

احمد وحیدی، وزیر کشور روز گذشته در دومین رویداد بین‌المللی مدیریت بحران ایران قوی، با بیان اینکه «بحران» و «مخاطره» یک موضوع جهانی است، افزود: «افزایش سطح تعاملات، گفت‌وگو و همکاری برای شناخت علل وقوع، چگونگی وقوع و چاره‌اندیشی آن بین کشورها بسیار مهم است. سازمان‌های بین‌الملل بایدبیش از گذشته برای مقابله بابحران‌ها بایکدیگر تعامل داشته باشند.تجدیدریبات حوادث در سراسر دنیا در اختیار سایر کشورها قرار گیرد.» او با بیان اینکه رودخانه‌های جاری از دیگر کشور مسئله دوم است، گفت: «اقداماتی توسط برخی از کشورهای همسایه صورت می‌گیرد که برای دیگر کشورها آثار سوء دارد و باید با هماهنگی دیگر کشورها صورت گیرد. یکی از این اقدامات سدسازی‌های کشورهای همسایه و منطقه است که باید با توجه به منافع منطقه‌ای باشد در غیر این صورت آثار زیان‌بار آن را همه منطقه‌ای خواهند چشید. ما انتظار داریم در یک هماهنگی منطقه‌ای کمیته‌ای تشکیل شود و با هماهنگی کشورهای منطقه، مسائل ناشی از محیط‌زیست، سدسازی‌ها و انحرافات آب مورد بررسی قرار گیرد.»

گزارش یک

بعد می‌پرسیم این قانون از چه طریقی این آزادی‌ها را افزایش می‌دهد؟ می‌گوید از طریق محدود کردن! سوال بعدی این است که این متن، آزادی سیاسی و اجتماعی چه کسی را افزایش می‌دهد؟ پاسخ این است که آزادی‌های سیاسی و اجتماعی همان اقلیت را. یکی از مسئولین وزارت ورزش در مصاحبه‌ای گفت: «اگر ما در قضیه حجاب و عفاف کوتاه بیاییم، یا هسته سخت طرفداران نظام چه کنیم؟»
خب دقت کنید چه نکته‌ای است! پس در تقنین به خواست عموم‌نگاه نمی‌کنیم بلکه به خواست هسته سخت طرفداران نظام نگاه می‌کنیم. این چه ربطی به اسلام دارد؟ ما اصلاً چنین چیزی نداریم.»

در حالی که هنوز لایحه عفاف و حجاب به نتیجه نرسیده، چندی پیش روزنامه اعتماد نامه‌ای صادرشده از سوی وزیر کشور را منتشر کرد که در آن، اقدام به صدور دستوراتی در خصوص مسئله عفاف و حجاب به‌خصوص در اماکن عمومی شده بود. نامه‌ای که محض انتشار با واکنش حقوق دانان مواجه شدو فعالان این عرصه به‌طور صریح اعلام کردند موارد مطرح شده در نامه وزیر کشور غیرقانونی بوده است. در آبان ۱۴۰۲ هیئت عالی نظارت مجمع تشخیص به چند ماده از لایحه عفاف و حجاب ایراد گرفته بود. در آن جلسه، اعضای این هیئت چندین بند و تبصره این مصوبه را مغایر با سیاست‌های کلی نظام تشخیص دادند. این ایرادات و ابهامات توسط مجلس شورای اسلامی برطرف شد و هیئت عالی نظارت نیز اصلاحات را پذیرفت و این لایحه را در آذر ۱۴۰۲ تأیید کرد. جلال محمودزاده، نماینده مه‌پسباد در مجلس، پس از اولین مرتبه اعلام ایرادات شورای نگهبان در ابتدای آذرماه به خبرنگارن گفت: «یکی از مواردی که گفته می‌شود خلاف شرع محسوب می‌شود این مورد است که طبق لایحه عفاف و حجاب وقتی فردی وارد مغازه یا تاکسی می‌شود، یا صاحب کسب‌وکار که در قضیه حجاب فرد هیچ دخل و تصرفی ندارد، جریمه می‌شود و مغازه پلمب می‌شود، به‌عبارت‌ت فردی را به جای فرد دیگر تنبیه می‌کنند و بر خورد قانونی با اومی‌شود که این اقدام خلاف شرع است. برای مثال فردی که حجاب کاملی ندارد وارد مغازه‌ای می‌شود آیا این درست است که آن مغازه یک ماه پلمب شود؟ این یعنی ما آن فرد را به جای فردی که خطا کرده، مجازات می‌کنیم، لذا این اقدام کاملاً خلاف شرع است. چرا مغازه کسی که مرتکب هیچ خطا و گناهی نشده را پلمب کنند و یا تاکسی را توقیف کنند؟ بنده در مورد ایرادات املائی حضور ذهن ندارم.»
پس از بازگشت اخیر این لایحه به مجلس، مرتضی آقاچهرانی، نماینده وابسته به جبهه پایداری، در خصوص وضعیت فعلی لایحه حجاب به خبرنگارن گفت: «لایحه عفاف و حجاب به شورای نگهبان یک بار رفت و برگشت داشته و اصلاحاتی بر روی آن داشته‌اند که به کمیسیون قضایی ارجاع داده‌اند. البته لایحه عفاف و حجاب دو وجه فرهنگی و قضایی داشت که امور فرهنگی بیشتر ایجابی، دستورالعمل و قانون برای دستگاه‌های دولتی است. موارد مذکور در ۴۰ ماده اول لایحه عفاف و حجاب لحاظ شده، در این میان تنها چند مورد وجود داشت که اصلاح شده و فکر نکنم دیگر بر آنها ایرادی باشد. اما ایراداتی که در بخش آخرین لایحه عفاف و حجاب بود، بیشتر مربوط به جرم‌نگاری است که کمیسیون قضایی مسئول بررسی و اصلاح آن است و مسئولیت فراجا و قوه قضائیه را جداگانه مشخص کرده است اما در مجموع در مورد لایحه عفاف و حجاب همه مواردی که شورای نگهبان درباره آنها نظر داده، اصلاح شده است. البته در این رفت‌وآمدها توفیقی داشتیم که به‌صورت غیررسمی با حقوق‌دانان شورای نگهبان در کمیسیون قضایی مجلس جلساتی داشته باشیم، تا اینکه قانون دقیق تر و حساب‌شده‌تر به سامان برسد.»

گزارش دو